

Κυριακή της Σαμαρείτιδας: Για την αποστολή του Παύλου και του Βαρνάβα στην Αντιόχεια (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Μαΐου 15, 2020

Αποστολική περικοπή

[Υπομνηματισμός των εδαφίων Πράξ. 11, 19-30]

«Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις (: Ἀλλά προτού συμβούν αυτά με τον Κορνήλιο, στους Χριστιανούς των Ιεροσολύμων επικρατούσε η προκατάληψη ότι οι εθνικοί δεν είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους Ιουδαίους στη σωτηρία που χαρίζει ο Ιησούς Χριστός. Εκείνοι λοιπόν που είχαν φύγει από τα Ιεροσόλυμα και είχαν διασκορπιστεί λόγω του διωγμού που είχε γίνει εξαιτίας του Στεφάνου, έφθασαν μέχρι τη Φοινίκη και την Κύπρο και την Αντιόχεια. Και σε κανέναν άλλο δεν κήρυτταν το λόγο του Θεού παρά μόνο στους Ιουδαίους)» [Πραξ. 11, 19].

Δεν συνέβαλε λίγο ο διωγμός στην διάδοση του θείου λόγου· διότι λέγει ο Παύλος: «Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν (: Ναι. Στενάζουμε, αλλά γνωρίζουμε ότι σε εκείνους που αγαπούν τον Θεό, όλα συνεργούν για το καλό τους. Αυτοί κλήθηκαν σύμφωνα με την προαιώνια απόφαση του Θεού και δέχτηκαν τη σωτήρια κλήση. Πώς λοιπόν να μη συνεργούν όλα για το καλό τους;)» [Ρωμ. 8, 28]. Δεν θα μπορούσαν τίποτα άλλο να κάνουν, εάν επιδίδονταν με θέρμη έχοντας ως προκαθορισμένο σκοπό τους το να στερεώσουν την εκκλησία, παρά αυτό ακριβώς· και εννοώ δηλαδή το να διασκορπίσουν σε όλα τα μέρη τους δασκάλους.

Και πρόσεχε μέχρι πού επεκτάθηκε το κήρυγμα: «διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας (: έφθασαν μέχρι τη Φοινίκη και την Κύπρο και την Αντιόχεια)», λέγει, «μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις (: και σε κανέναν άλλο δεν κήρυτταν το λόγο του Θεού παρά μόνο στους Ιουδαίους)». Βλέπεις ότι κατά θεία οικονομία έγιναν όλα εκείνα τα σχετικά με τον Κορνήλιο; Αυτό επίσης αποτελεί και απολογία για τον Χριστό και κατηγορία για τους Ιουδαίους.

Όταν λοιπόν θανατώθηκε ο Στέφανος [βλ. Πράξ. 7, 58-60: «καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας

νεανίου καλουμένου Σαύλου,καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ (:Κι αφού τον έβγαλαν έξω από την πόλη, άρχισαν να τον λιθοβολούν. Και οι μάρτυρες, που σύμφωνα με το νόμο έπρεπε πρώτοι να ρίξουν πέτρες εναντίον του, άφησαν τα ρούχα τους κοντά στα πόδια κάποιου νέου που λεγόταν Σαῦλος, για να τα φυλάει. Κι ενώ εκείνοι λιθοβολούσαν τον Στέφανο, αυτός επικαλούνταν τον Κύριο κι έλεγε: “Κύριε Ιησού, δέξου το πνεύμα μου”. Ὑστερα γονάτισε, κραύγασε με μια δυνατή φωνή, που ακούστηκε κι απ’ τους φονιάδες του, και είπε: “Κύριε, μην τους λογαριάσεις την αμαρτία αυτή”. Και με αυτά τα λόγια έκλεισε τα μάτια του, για να παραδοθεί στον ειρηνικό ύπνο του θανάτου. Ο Σαῦλος στο μεταξύ επικροτούσε και επιδοκίμαζε μαζί με τους φονιάδες τη θανατική εκτέλεση του Στεφάνου)], όταν ο Παῦλος κινδύνεψε δύο φορές [Πράξ. 21, 27-31 και 23, 12-35], όταν οι απόστολοι μαστιγώθηκαν [βλ. Πράξ. 5, 40: «ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς (: Τότε τα μέλη του συνεδρίου πείστηκαν από τα λόγια του. Και αφού προσκάλεσαν τους αποστόλους να μπου πάλι στην αίθουσα του δικαστηρίου, τους έδειραν και τους έδωσαν την εντολή να μη διδάσκουν έχοντας ως κύριο θέμα του κηρύγματός τους το όνομα και το πρόσωπο του Ιησού. Και μετά τους άφησαν ελεύθερους)», όταν πολλές φορές διώχθηκαν, τότε τα έθνη δέχθηκαν το κήρυγμα, τότε και οι Σαμαρείτες.

Αυτό και ο Παῦλος βροντοφωνάζει λέγοντας: «ὕμῃν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξιούς κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη (: Σύμφωνα με το σχέδιο του Θεού, ο οποίος κάλεσε στη σωτηρία τον Ισραήλ πριν απ’ όλους τους άλλους λαούς, ήταν αναγκαίο και επιβεβλημένο να κηρυχθεί ο λόγος του Θεού πρώτα σε σας τους Ιουδαίους. Αφού όμως τον αποδιώχνετε και δεν τον δέχεστε, και αφού εσεῖς οι ίδιοι βγάζετε για τους εαυτούς σας την απόφαση ότι δεν είστε άξιοι της αιώνιας ζωής, ιδού, στρεφόμεστε στους εθνικούς)» [Πράξ. 13, 46]. **Γύριζαν λοιπόν από τόπο σε τόπο, κηρύσσοντας τον λόγο του Θεού στους εθνικούς.**

«Ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ’ αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον (: Μερικοί μάλιστα απ’ αυτούς ήταν βέβαια Ιουδαίοι στην καταγωγή, αλλά είχαν γεννηθεί άλλοι στην Κύπρο και άλλοι στην Κυρηναϊκή Λιβύη. Αυτοί, όταν ήλθαν στην Αντιόχεια, δίδασκαν τους Ιουδαίους που είχαν γεννηθεί μακριά από την Παλαιστίνη και είχαν πλέον μητρική τους γλώσσα την ελληνική, και τους κήρυτταν το Ευαγγέλιο της σωτηρίας που χαρίζει ο Ιησούς Χριστός. Και η δύναμη του Κυρίου ήταν μαζί τους. Ἔτσι, με τη συνέργεια και την ενίσχυση της δυνάμεως αυτής ένας μεγάλος αριθμός απ’ αυτούς τους Ιουδαίους Ἑλληνιστές πίστεψε και επέστρεψε στον Κύριο)» [Πραξ.

11, 20-21]. Πρόσεχε ότι κηρύσσουν το ευαγγέλιο στους Έλληνες· διότι φυσικό ήταν να γνώριζαν αυτοί τα ελληνικά, και να υπήρχαν πολλοί τέτοιοι στην Αντιόχεια.

«Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν (: Και η δύναμη του Κυρίου)» λέει, «ήταν μαζί τους)»· δηλαδή επιτελούσε θαύματα. Βλέπεις για ποιο λόγο και τώρα κατέστη αναγκαία η επιτέλεση θαυμάτων, ώστε να πιστέψουν;

«Ἦκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὄψα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας (: Ἐφθασε λοιπόν η φήμη των θαυμαστών αυτών γεγονότων στα αυτιά της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων, και αποφάσισαν να στείλουν τον Βαρνάβα να πάει μέχρι την Αντιόχεια)» [Πράξ. 11, 22].

Γιατί τέλος πάντων, ενώ μια τέτοια πόλη δέχεται τον θείο λόγο, δεν ήρθαν οι ίδιοι οι απόστολοι, αλλά στέλνουν τον Βαρνάβα; Εξαιτίας των Ιουδαίων. Πλην όμως το θέμα οικονομείται πολύ καλά, ώστε έτσι να έρθει εδώ ο Παύλος· και όχι τυχαία, αλλά αποστρέφονται αυτόν απολύτως κατ'οικονομίαν, ώστε να μην παραμείνει κλεισμένη μέσα στα Ιεροσόλυμα η φωνή του κηρύγματος, η σάλπιγγα των ουρανών. **Είδες πως παντού χρησιμοποίησε ο Χριστός τις κακίες τους κατά τον πρόποντα τρόπο και όπως ακριβώς Αυτός ήθελε από την αρχή; Και ότι το μίσος τους για τον Παύλο το χρησιμοποίησε για την οικοδομή της εκκλησίας των πιστών που προέρχονταν από τους εθνικούς;**

Αλλά πρόσεξε και αυτόν τον άγιο, εννοώ τον Βαρνάβα, ότι δεν έδωσε σημασία για τα δικά του πράγματα, αλλά έτρεξε στην Ταρσό. «Ὅς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὐρῶν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν (: Αυτός, όταν ήλθε και είδε τα έργα της χάριτος του Θεού, που φανεωνόταν από το πλήθος αυτών που είχαν πιστέψει και από τη ζωή τους, χάρηκε και προέτρεπε όλους να μένουν αφοσιωμένοι και προσηλωμένοι στον Κύριο με όλη τη διάθεση της ψυχής τους. Χάρηκε λοιπόν ο Βαρνάβας και στήριζε τους νέους αυτούς μαθητές, διότι ήταν άνθρωπος αγαθός και γεμάτος Πνεύμα Άγιο και πίστη. Γι' αυτό εξάλλου και μπορούσε να στηρίζει και να παρηγορεί. Κι από τη δράση αυτή του Βαρνάβα μεγάλο πλήθος λαού προστέθηκε στους πιστούς του Κυρίου. Ο Βαρνάβας μάλιστα πήγε και στην Ταρσό για να αναζητήσει τον Σάυλο και να τον πάρει βοηθό του στο έργο της διδασκαλίας και της ενισχύσεως του πλήθους αυτού των Χριστιανών. Και όταν τον βρήκε, τον έφερε στην Αντιόχεια)» [Πράξ. 11, 23-25].

Ο **Βαρνάβας** ήταν πολύ ενάρετος άνθρωπος, απλοϊκός και γνωστός του Παύλου· για αυτό και ήρθε προς τον αθλητή, προς τον στρατηγό, προς τον μονομάχο, προς το λιοντάρι (δεν έχω τι να πω, διότι όσα και να πω, λιγότερα θα πω από αυτό που αξίζει ο Παύλος)· ήρθε λοιπόν προς τον κυνηγετικό σκύλο, που φόνευε λιοντάρια, προς τον

ταύρο του ισχυρό, προς την φωτεινή λαμπάδα, προς το στόμα που επαρκούσε για όλη την οικουμένη. Πράγματι, γι' αυτό στην Αντιόχεια έλαβαν οι πιστοί την τιμητική ονομασία «χριστιανοί», επειδή ο Παύλος διέμενε σε αυτήν τόσο πολύ χρόνο.

«Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς (: Εκεί λοιπόν για ένα ολόκληρο χρόνο οι δύο αυτοί απόστολοι συμμετείχαν στις συνάξεις των πιστών στην Εκκλησία και δίδαξαν πλήθος πολύ. Ἐτσι στην Αντιόχεια οι μαθητές του Κυρίου εξαιτίας του πλήθους τους, **ονομάστηκαν για πρώτη φορά “Χριστιανοί”**)» [Πράξ. 11, 26]. Δεν είναι μικρός ο έπαινος αυτός για την πόλη. Αυτός ο έπαινος μπορεί να σταθεί απέναντι σε όλους τους επαίνους, διότι πρώτη αυτή από τις άλλες πόλεις απόλαυσε για τόσο πολύ χρόνο το στόμα εκείνου· γι' αυτό και πρώτα εδώ αξιώθηκαν οι πιστοί να λάβουν το όνομα αυτό.

Βλέπεις σε πόσο ύψος ανέβασε την πόλη και την κατέστησε περισσότερο ένδοξη; Αυτό ήταν κατόρθωμα του Παύλου. Εκεί που πίστεψαν τρεις χιλιάδες, εκεί που πίστεψαν πέντε χιλιάδες, εκεί που πίστεψε τόσο πολύ πλήθος, τίποτα παρόμοιο δεν συνέβηκε, αλλά ακόμα άκουγαν να γίνεται λόγος για «οδό» [βλ. Πράξ. 9, 1-2: «Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινὰς εὕρῃ τῆς οδοῦ ὄντας, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ (: Στο μεταξύ ο Σαύλος, σαν να ζούσε μέσα σε κάποια φονική ατμόσφαιρα, εξακολουθούσε να αποπνέει από μέσα του και να εκδηλώνει απειλητικές και φονικές διαθέσεις εναντίον των μαθητών του Κυρίου. Γι' αυτό παρουσιάστηκε στον αρχιερέα και του ζήτησε συστατικές και εξουσιοδοτικές επιστολές για τη Δαμασκό προς τις συναγωγές που υπήρχαν εκεί. Ἦθελε να φέρει δεμένους στην Ιερουσαλήμ όποιους θα έβρισκε να ανήκουν στην οδό του Κυρίου, στην κοινότητα δηλαδή των πιστών του Ιησού Χριστού, είτε άνδρες ήταν αυτοί είτε γυναίκες)»], ενώ εδώ ονομάστηκαν «χριστιανοί».

«Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν (: Εκείνες τις ημέρες κατέβηκαν από τα Ιεροσόλυμα στην Αντιόχεια μερικοί προφῆτες)» [Πραξ. 11, 27]. Επειδή έπρεπε εδώ να φυτευτεί και ο καρπός της ελεημοσύνης ρυθμίζεται προς αποκόμιση ωφέλειας να κατεβούν εδώ οι προφῆτες. Εσύ όμως σε παρακαλώ πρόσεχε πως κανέννας από τους φημισμένους δεν γίνεται δάσκαλός τους· διότι είχαν δασκάλους Κύπριους και Κυρηναίους και τον Παύλο (αν και αυτός υπερέβαινε αυτούς), όπως ακριβώς ο Παύλος είχε τον Βαρνάβα και τον Ανανία· αλλά δεν μειονεκτεί σε τίποτα ως προς αυτό, είχε όμως και τον Χριστό.

«Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος (: Ἐνας από αυτούς, που λεγόταν Ἄγαβος, σηκώθηκε στη σύναξη των πιστών, και

φωτισμένος από το Άγιο Πνεύμα αποκάλυψε ότι θα έπεφτε μεγάλη πείνα σ' όλη την οικουμένη. Πράγματι η πείνα αυτή συνέβη όταν αυτοκράτορας ήταν ο Κλαύδιος Καίσαρ)» [Πράξ. 11, 28]. Κατά ανάγκη εδώ προλέγει ότι πρόκειται να συμβεί κάποια μεγάλη πείνα, η οποία βέβαια συνέβηκε, όπως προλέχθηκε γι' αυτήν. Για να μην νομίζουν δηλαδή μερικοί ότι γι' αυτό συνέβηκε η πείνα, επειδή εμφανίστηκε ο χριστιανισμός, επειδή απομακρύνθηκαν οι δαίμονες, προλέγει το άγιο Πνεύμα εκείνο που πρόκειται να συμβεί, όπως ακριβώς και ο Χριστός προείπε πολλά και συνέβηκαν. Δεν συνέβηκε βέβαια αυτή γι' αυτό, επειδή δηλαδή έπρεπε από την αρχή να συμβεί αυτή, αλλά συνέβηκε εξαιτίας των κακών που συνέβηκαν στους Αποστόλους, τα οποία αν και έγιναν, στην αρχή έδειχνε ο Θεός μακροθυμία, επειδή όμως εξακολουθούσαν την καταδίωξη, πραγματοποιείται η πείνα προλέγοντας στους Ιουδαίους τα κακά που επρόκειτο να συμβούν.

Αλλά αν και εξαιτίας αυτών συνέβηκε, έπρεπε εξαιτίας των άλλων και ενώ υπήρχε, να σταματήσει· διότι ποιο αδίκημα έκαναν οι Έλληνες, ώστε και αυτοί να συμμετέχουν στα κακά αν και δεν διέπραξαν καμία αδικία; Εάν λοιπόν δεν συνέβηκε εξαιτίας των Ιουδαίων, έπρεπε βέβαια αυτοί και να ευημερήσουν περισσότερο, διότι έκαναν ό,τι εξαρτιόνταν από αυτούς, διότι φόνευαν, υπέβαλλαν κολαστήρια, τιμωρούσαν, και επέβαλαν κάθε είδους εκδιώξεις. Και πρόσεχε πότε συμβαίνει η πείνα· όταν και οι εθνικοί πλέον αποδέχθηκαν το κήρυγμα.

«Αλλά», θα μπορούσε να πει κανείς, «εάν συνέβηκε εξαιτίας των κακών, έπρεπε αυτοί να εξαιρεθούν». Γιατί; Πες μου· δεν είπε από την αρχή ο Χριστός σε αυτούς: «έν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε (: Εφόσον είστε μέσα στον κόσμο, θα έχετε θλίψη)» [Ιω. 16, 33];

Εσύ όμως λέγοντας αυτά ίσως να πεις και αυτό, ότι δηλαδή δεν έπρεπε ούτε να μαστιγώνονται. Αλλά πρόσεχε το ότι και **η πείνα γίνεται αιτία σωτηρίας γι' αυτούς, αφορμή ελεημοσύνης και πρόξενος πολλών αγαθών**· βέβαια και σε σας θα μπορούσε να γίνει, εάν φυσικά το θέλετε αλλά δεν το θελήσατε. Προλέγεται επίσης (με σκοπό να προετοιμαστούν στην συνέχεια για την ελεημοσύνη) διότι υπέφεραν δεινά οι πιστοί της Ιερουσαλήμ· πριν μάλιστα από αυτό δεν υπέφεραν από πείνα. Και αποστέλλονται ο Βαρνάβας και ο Παύλος για να βοηθήσουν.

«Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ἠύπορεϊτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς (: Μετά λοιπόν από την προφητεία αυτή, οι μαθητές, ανάλογα με τους πόρους και τα μέσα που διέθετε ο καθένας, αποφάσισαν να στείλουν καθένας απ' αυτούς τη συνδρομή του για να βοηθήσουν και να υπηρετήσουν τους αδελφούς που κατοικούσαν στην Ιουδαία)» [Πράξ. 11, 29]. Είδες πως συγχρόνως με την πίστη τους παράγουν συγχρόνως και καρπούς και όχι μόνο οι δικοί τους εκεί, αλλά και όσοι βρίσκονταν μακριά;

Μου φαίνεται εδώ ότι εννοεί αυτό που αλλού λέγει ο Παύλος: «καὶ γνόντες τὴν

χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι (: και επειδή αναγνώρισαν τη χάρη που μου δόθηκε, ο Ιάκωβος και ο Κηφάς και ο Ιωάννης, που θεωρούνται ὅτι εἶναι στῦλοι, ἔδωσαν τα δεξιὰ τους χέρια σε ἐμένα και στον Βαρνάβα ως ἐνδειξη κοινωνίας, για να πηγαίνουμε εμεῖς στους ἐθνικούς, ἐνῶ αὐτοὶ σε αὐτοὺς που ἔχουν τὴν περιτομή. Ζήτησαν μόνο να θυμούμαστε τους φτωχοὺς, το οποίο και φρόντισα ἐπιμελῶς αὐτὸ ακριβῶς να κάνω)» [Γαλ. 2, 9-10].

Τόσο πολὺ ωφέλησε ἡ πείνα. Και πρόσεχε αὐτοὺς που **δεν καταφεύγουν κατὰ τὴν ὥρα τῆς θλίψης σε θρήνους και δάκρυα**, ὅπως ακριβῶς κάνουμε εμεῖς, **ἀλλὰ παραδίδουν τους εαυτοὺς τους σε μεγάλο και ἀγαθὸ ἔργο**· διότι με μεγαλύτερη ἀφοβία και ἀσφάλεια κήρυτταν τὸν θεῖο λόγο. Και δεν εἶπε: «Εμεῖς που εἶμαστε Κυρηναῖοι και Κύπριοι, ας προσπαθήσουμε να τεθούμε ἐπὶ κεφαλῆς μιας τέτοιας λαμπρῆς και μεγάλης πόλης», ἀλλὰ πιστεύοντας στην χάρη του Θεοῦ, και ἐκεῖνοι ἐπιδόθηκαν στην διδασκαλία, και αὐτοὶ δεν θεώρησαν ἀνάξιο να μάθουν κάτι ἀπὸ ἐκείνους. Πρόσεχε που ὅλα κατορθώνονται με τα ταπεινά ἐκεῖνα πράγματα, το κήρυγμα αυξάνεται, οἱ πιστοὶ τῶν Ἱεροσολύμων φροντίζουν ἐξίσου για ὅλους, ἔχοντας σαν μια οἰκία ὅλη τὴν οἰκουμένη.

Ἄκουσαν ὅτι ἡ Σαμάρεια δέχθηκε τὸν θεῖο λόγο, και ἐστειλαν τὸν Πέτρο και τὸν Ἰωάννη: «Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην (: Στο μεταξύ ὁμως, ὅταν ἀκουσαν οἱ ἀπόστολοι, που παρέμεναν ἀκόμη στα Ἱεροσόλυμα, ὅτι ἡ Σαμάρεια δέχθηκε τὸν λόγο του Θεοῦ, ἐστειλαν στους Σαμαρείτες τὸν Πέτρο και τὸν Ἰωάννη, για να συμπληρώσουν το κήρυγμα του Φιλίππου και για να μεταδώσουν το Ἅγιο Πνεῦμα σε ὅσους εἶχαν βαπτιστεῖ)» [Πράξ. 8, 14]· ἀκουσαν τα ὅσα συνέβηκαν στην Ἀντιόχεια, και στέλνουν τὸν Βαρνάβα· διότι ἦταν μεγάλη ἡ ἀπόσταση μέχρι ἐκεῖ και δεν ἔπρεπε οἱ ἀπόστολοι στην ἀρχὴ να ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν Ἰουδαία, για να μην νομιστοῦν σαν φυγάδες και ὅτι το ἔκαναν αὐτὸ ἀποφεύγοντας τους δικούς τους.

Τότε χωρίζονται ἀναγκαστικά, ὅταν πλέον φαίνονταν ἀθεράπευτα ὅλα τα σχετικὰ με αὐτούς, ὅταν πλέον ὁ πόλεμος κηρύχθηκε ἐναντίον τους και ἔπρεπε να ἐξαφανιστοῦν, ὅταν πάρθηκε ἡ ἀπόφαση· διότι ἐξακολουθοῦσαν να βρίσκονται οἱ ἀπόστολοι ἐκεῖ, ἐνόσο ὁ Παῦλος δεν ἐπιχειροῦσε να μεταβεῖ στην Ρώμη. Και ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Ἰουδαία, ὄχι φοβούμενοι τὸν πόλεμο, διότι πῶς ἦταν δυνατό να φανεῖ αὐτὸ σε ἐκείνους που ἐπρόκειτο να τους πολεμοῦν; Και ὁ πόλεμος δεν κηρύσσεται ἐναντίον τους τότε πλέον, ὅταν πέθαναν οἱ ἀπόστολοι, και βρίσκει τὴν πραγματοποίησή του ἐκεῖνο που λέχθηκε γι' αὐτούς: «κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς

τέλος (: Αυτοί μας εμποδίζουν να κηρύξουμε τον λόγο του Θεού στους εθνικούς, για να μη σωθούν και αυτοί. Και τα κάνουν αυτά, για να γεμίσουν μέχρι επάνω το ποτήρι των αμαρτιών τους, με το να αμαρτάνουν πάντοτε και σε κάθε εποχή. Έφθασε όμως επάνω τους η θεία οργή για να επιφέρει το τέλος και την καταστροφή τους)» [Α΄ Θεσ. 2, 16]. Όσο πιο άσημοι λοιπόν ήταν, τόσο περισσότερο έλαμπε η χάρη, που με ασήμαντους ανθρώπους επιτελούσε μεγάλα κατορθώματα. Αλλά ας δούμε από την αρχή τα όσα έχουν λεχθεί.

«Ὅς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῆ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ (: Αυτός, όταν ήλθε και είδε τα έργα της χάριτος του Θεού, που φανερωνόταν από το πλήθος αυτών που είχαν πιστέψει και από τη ζωή τους, χάρηκε και προέτρεπε όλους να μένουν αφοσιωμένοι και προσηλωμένοι στον Κύριο με όλη τη διάθεση της ψυχής τους. Χάρηκε λοιπόν ο Βαρνάβας και στήριζε τους νέους αυτούς μαθητές, διότι ήταν άνθρωπος αγαθός και γεμάτος Πνεύμα Ἅγιο και πίστη. Γι' αυτό εξάλλου και μπορούσε να στηρίζει και να παρηγορεί. Και από τη δράση αυτή του Βαρνάβα μεγάλο πλήθος λαού προστέθηκε στους πιστούς του Κυρίου)» [Πράξ. 11, 23-24].

Εμένα μου φαίνεται ότι **εδώ «ἀγαθὸν» ονομάζει τον απλό άνθρωπο, τον ειλικρινή, εκείνον που επιθυμεί υπερβολικά την σωτηρία του συναθρώπου του.** Και δεν ήταν μόνο αγαθός άνθρωπος, αλλά και «πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως (: γεμάτος από ἅγιο Πνεύμα και πίστη)»· γι' αυτό και με όλη την δύναμη της καρδιάς του παρότρυνε τους πάντες· δηλαδή με εγκώμιο και έπαινο.

Και πρόσεχε πως η πόλη αυτή δέχθηκε τον θείο λόγο σαν γη γόνιμη και απέδωσε πολύ καρπό. **Γιατί όμως ο Βαρνάβας απέσπασε τον Παύλο από την Ταρσό και τον οδήγησε εδῶ;** Όχι στην τύχη, αλλά επειδή εδῶ και καλές ελπίδες υπήρχαν και η πόλη ήταν μεγαλύτερη και το πλήθος πολύ. Είδες που όλα τα επιτελούσε η θεία χάρη και όχι ο Παύλος, και πως με ασήμαντους ανθρώπους άρχισε το έργο του κηρύγματος, και όταν αυτό έγινε περίλαμπρο, τότε στέλνουν τον Βαρνάβα; Και γιατί πριν από αυτό δεν έστειλαν αυτόν; Έδειχναν μεγάλη πρόνοια για όλα τα θέματα τα σχετικά με τους εαυτούς τους, και δεν ήθελαν να τους κατηγορούν οι Ιουδαίοι, ότι δέχονταν στους κόλπους τους, τους εθνικούς· αν και βέβαια, για το ότι ήταν αναγκαία η ανάμιξή τους με αυτούς, επειδή επρόκειτο να δημιουργηθεί κάποια αμφισβήτηση από αυτούς, προηγήθηκαν όλα εκείνα που συνέβηκαν σχετικά με τον Κορνήλιο. Και τότε λοιπόν λένε: ώστε εμείς μεν να κηρύξουμε στους εθνικούς, αυτοί δε στους Ιουδαίους.

Και πρόσεχε ότι σε κατάλληλη στιγμή η ανάγκη της πείνας οδήγησε στην σύσφιξη των σχέσεων με τους εθνικούς με την βοήθεια που έστειλαν αυτοί προς τους πιστούς

των Ιεροσολύμων· διότι δέχθηκαν τα όσα στάλθηκαν από εκείνους, οι οποίοι βέβαια δεν αντιμετώπιζαν με θρήνους τις συμφορές όπως ακριβώς εμείς· αλλά ζούσαν με μεγαλύτερη ασφάλεια, επειδή βρίσκονταν μακριά από εκείνους, που πρόβαλλαν εμπόδια, και ζούσαν ανάμεσα σε ανθρώπους που δεν φοβούνταν τους Ιουδαίους, πράγμα που βοηθούσε πάρα πολύ στο κήρυγμα. Αλλά και στην Κύπρο μετέβησαν, όπου υπήρχε και μεγάλη ασφάλεια, και ήταν περισσότερη η αμεριμνησία.

«Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις (: Ἀλλά προτού συμβούν αυτά με τον Κορνήλιο, στους Χριστιανούς των Ιεροσολύμων επικρατούσε η προκατάληψη ότι οι εθνικοί δεν είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους Ιουδαίους στη σωτηρία που χαρίζει ο Ιησούς Χριστός. Εκείνοι λοιπόν που είχαν φύγει από τα Ιεροσόλυμα και είχαν διασκορπιστεί λόγω του διωγμού που είχε γίνει εξαιτίας του Στεφάνου, έφθασαν μέχρι τη Φοινίκη και την Κύπρο και την Αντιόχεια. Και σε κανένα άλλο δεν κήρυτταν τον λόγο του Θεού παρά μόνο στους Ιουδαίους)» [Πράξ. 11, 19]. Δεν το έκαναν αυτό φοβούμενοι τους ανθρώπους, διότι τον φόβο δεν τον σκέφτονταν καθόλου, αλλά το έκαναν τηρώντας τον νόμο και δείχνοντας ακόμη ανοχή σε αυτούς.

«Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν (: Μερικοί μάλιστα απ' αυτούς ήταν βέβαια Ιουδαίοι στην καταγωγή, αλλά είχαν γεννηθεί άλλοι στην Κύπρο και άλλοι στην Κυρηναϊκή Λιβύη. Αυτοί, όταν ήλθαν στην Αντιόχεια, δίδασκαν τους Ιουδαίους που είχαν γεννηθεί μακριά από την Παλαιστίνη και είχαν πλέον μητρική τους γλώσσα την ελληνική, και τους κήρυτταν το Ευαγγέλιο της σωτηρίας που χαρίζει ο Ιησούς Χριστός)» [Πράξ. 11, 20]. Αυτοί προπάντων δεν φρόντιζαν για τους Ιουδαίους. Ίσως επειδή δεν γνώριζαν τα εβραϊκά, τους ονόμαζαν Έλληνες.

«Ὅς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῆ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ (: Αυτός, όταν ήλθε και είδε τα έργα της χάριτος του Θεού, που φανερωνόταν από το πλήθος αυτών που είχαν πιστέψει και από τη ζωή τους, χάρηκε και προέτρεπε όλους να μένουν αφοσιωμένοι και προσηλωμένοι στον Κύριο με όλη τη διάθεση της ψυχής τους)» [Πράξ. 11, 23]. Ίσως με το να επαινεί το πλήθος και να το αποδέχεται όταν επέστρεφε, αυτό να βοηθούσε πολλούς να επιστρέψουν.

Και γιατί δεν γράφουν στον Παύλο, αλλά στέλνουν τον Βαρνάβα; Δεν γνώριζαν ακόμα την αρετή του άνδρα· γι' αυτό και ρυθμίζεται μόνο ο Βαρνάβας να μεταβεί εκεί. Επειδή λοιπόν και πλήθος υπήρχε και κανένας δεν εμπόδιζε, εύλογα βλάστησε η πίστη και κυρίως επειδή δεν υπέμεναν εδώ κανένα πειρασμό και επειδή ο Παύλος κηρύσσει εκεί και δεν αναγκάζεται πια να φεύγει. Πολλοί σωστά επίσης

αυτοί δεν κάνουν λόγο για την πείνα, αλλά οι προφήτες για να μην θεωρηθούν ανυπόφοροι.

Και είναι άξιο απορίας πως δεν αγανάκτησαν, αλλά αποδέχονται με προθυμία τους δασκάλους· τόσο μεγάλη προθυμία έδειχναν όλοι για τον θείο λόγο. Και δεν περίμεναν αυτοί να ξαπλωθεί η πείνα, αλλά προτού να συμβεί αυτή, έστειλαν την βοήθειά τους: *«τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ἠύπορεϊτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς* (: Μετά λοιπόν από την προφητεία αυτή, οι μαθητές, ανάλογα με τους πόρους και τα μέσα που διέθετε ο καθένας, αποφάσισαν να στείλουν καθένας απ' αυτούς τη συνδρομή του για να βοηθήσουν και να υπηρετήσουν τους αδελφούς που κατοικούσαν στην Ιουδαία)» [Πράξ. 11, 29].

Και πρόσεχε ότι στην περίπτωση μεν των αποστόλων άλλοι αναλαμβάνουν το έργο αυτό, ενώ εδώ ο Παύλος και ο Βαρνάβας. Δεν ήταν και αυτή μικρή φροντίδα, άλλωστε δε και αρχή ήταν και δεν έπρεπε στην αρχή να σκανδαλισθούν. Αλλά σήμερα κανένας δεν το κάνει αυτό, αν και βέβαια υπάρχει πείνα φοβερότερη από εκείνη· διότι δεν είναι το ίδιο το να υπομείνουν όλοι μαζί την συμφορά, και, ενώ οι περισσότεροι έχουν με αφθονία τα αγαθά, οι φτωχότεροι πεινούν. Τότε μόνο πείνα υπήρχε, και εκείνοι που έδιναν βοήθεια ήταν φτωχοί (διότι λέγει: «ανάλογα με τους πόρους και τα μέσα που διέθετε ο καθένας, αποφάσισαν να στείλουν καθένας απ' αυτούς τη συνδρομή του για να βοηθήσουν και να υπηρετήσουν τους αδελφούς που κατοικούσαν στην Ιουδαία»), ενώ τώρα υπάρχει διπλή πείνα, όπως ακριβώς και η αφθονία των αγαθών είναι διπλή, πείνα φοβερή, πείνα όχι για να ακούσει καθένας τον λόγο του Κυρίου, αλλά για να τραφεί με ελεημοσύνη. Τότε και οι φτωχοί που ζούσαν στην Ιουδαία απόλαυσαν τα αγαθά, και οι Αντιοχείς που έδωσαν χρήματα, και περισσότερο αυτοί από εκείνους· **τώρα όμως και εμείς και οι φτωχοί, ζούμε μέσα στην πείνα, από τη μία πλευρά οι φτωχοί στερούμενοι την τροφή, και από την άλλη εμείς στερούμενοι το έλεος του Θεού.**

ΠΗΓΕΣ:

- <https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/08/in-acta-apostolorum.pdf>
- Ιωάννου του Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Υπόμνημα στις Πράξεις των Αποστόλων, ομιλία ΚΕ΄, πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς»(ΕΠΕ), εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1984, τόμος 16Α, σελίδες 44-59.
- Π. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη με σύντομη ερμηνεία (απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2014.

- Η Καινή Διαθήκη, Κείμενον και ερμηνευτική απόδοσις υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τριακοστή τρίτη, Αθήνα 2009.
- Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους εβδομήκοντα, Κείμενον και σύντομος απόδοσις του νοήματος υπό Ιωάννου Κολιτσάρα, εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Η Ζωή», έκδοση τέταρτη, Αθήνα 2005.
- Π.Τρεμπέλα, Το Ψαλτήριον με σύντομη ερμηνεία(απόδοση στην κοινή νεοελληνική), εκδόσεις αδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτήρ», έκδοση τρίτη, Αθήνα 2016
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm

(Επιμέλεια κειμένου: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)